

Sygn. akt III AUa 704/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2017 r. w Szczecinie

sprawy F. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 14 lipca 2016 r. sygn. akt VI U 75/16

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II i oddala odwołanie,
2. odstępuje od obciążenia F. A. kosztami zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka SSO del. Gabriela Horodnicka

-Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 704/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11.12.2015 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 17.11.2015 r., odmówił ubezpieczonemu F. A. prawa do emerytury w tzw. obniżonym wieku emerytalnym. W uzasadnieniu wskazał, iż ubezpieczony nie udowodnił 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych oraz jako członek otwartego funduszu emerytalnego nie wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa.

Ubezpieczony F. A. wniósł w dniu 11.01.2016 r. odwołanie od w/w decyzji. W uzasadnieniu podniósł, że spełnia wszystkie warunki przyznania prawa do emerytury, w szczególności posiada wymagany okres pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony wnosił o uwzględnienie w tym zakresie okresu od dnia 02.05.1989 r. do 31.12.1993 r., kiedy pozostawał zatrudniony w Zakładzie Rolnym Skarbu Państwa w U., od 01.01.1994 r. do 31.05.1995 r. kiedy pracował w Gospodarstwie Rolnym (...) w U., od 01.11.1981 r. do 30.11.1987 r., gdy pracował w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J. Zakładzie Rolnym w J. oraz od 07.12.1987 r. do 30.04.1989 r. kiedy pracował w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w N. Zakład Rolny w B.. Jednocześnie ubezpieczony załączył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalny na dochody budżetu państwa.

Decyzją z dnia 15.01.2016 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zmienił decyzję z dnia 11.12.2015 r. w zakresie w jakim odmawiała ubezpieczonemu prawa do emerytury w związku z brakiem wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalny na dochody budżetu państwa. Organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w związku z brakiem 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony F. A. wniósł odwołanie od w/w decyzji wnosząc o uwzględnienie okresów pracy w warunkach szczególnych wskazanych w odwołaniu od decyzji z dnia 11.12.2015 r.

Pozwany – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż nie zaliczył ubezpieczonemu pracy wykonywanej w spornych okresach do stażu pracy w warunkach szczególnych z uwagi na brak dowodów potwierdzających wykonywanie takiej pracy.

Postanowieniem z dnia 31.03.2016 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim połączył sprawy z odwołań ubezpieczonego F. A. od decyzji z dnia 11.12.2015 r., znak (...), oraz decyzji z dnia 15.01.2016 r., znak (...), do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z dnia 14.07.2016 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie od decyzji z dnia 11.12.2015 r. oraz zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 15.01.2016 r., znak (...), w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu F. A. prawo do emerytury od dnia 11.01.2016 r. poczynając.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

Ubezpieczony F. A. urodził się w dniu (...) Na dzień 01.01.1999 r. posiadał bezsporny ogólny okres ubezpieczenia wynoszący 28 lat, 3 miesiące i 10 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 8 lat, 3 miesiące i 22 dni stażu pracy w warunkach szczególnych. Ubezpieczony na dzień złożenia wniosku do organu rentowego o przyznanie emerytury, tj. 17.11.2015 r., był członkiem otwartego funduszu emerytalnego. W dniu 11.01.2016 r. ubezpieczony wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Ubezpieczony w okresie od 01.11.1981 r. do 30.11.1987 r. pozostawał zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J., Zakładzie Rolnym w J. na stanowisku kowal - mechanik. Ubezpieczony w rzeczywistości pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kowal. Do obowiązków ubezpieczonego należało kucie w ogniu lemieszki do pługów, zębów do bron i kultywatorów, zawiasów oraz innych elementów z metalu. Ubezpieczony pracował ręcznie, a także przy pomocy młota mechanicznego. Kuźnia znajdowała się w warsztacie i panowały tam wysokie temperatury od paleniska, kurz oraz zadymienie.

W okresie od 07.12.1987 r. do 30.04.1989 r. ubezpieczony był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w N. Zakładzie Rolnym w B. na stanowisku kowal - mechanik. W trakcie zatrudnienia w dniu 11.07.1988 r. ukończył kurs spawania elektrycznego. Ubezpieczony w w/w okresie pracował rzeczywiście jako kowal, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Do zakresu obowiązków ubezpieczonego wchodziło

rozpalenie paleniska i kucie różnych przedmiotów, tj. lemieszy, bron, zawiasów, okuwanie przyczep oraz spawanie. Wszystkie czynności wykonywał ręcznie. W kuźni panowały wysokie temperatury.

Od dnia 02.05.1989 r. do 31.12.1993 r. ubezpieczony pozostawał zatrudniony w Zakładzie Rolnym Skarbu Państwa w U. na stanowisku robotniczym. W trakcie zatrudnienia ukończył kurs spawania gazowego. Ubezpieczony w tym okresie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Od 01.01.1994 r. do 31.05.1995 r. ubezpieczony pracował w Gospodarstwie Rolnym (...) w U. na stanowisku robotnik. Ubezpieczony w tym okresie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd Okręgowy uznał odwołanie od decyzji z dnia 11.12.2015 r. za nieuzasadnione, natomiast odwołanie od decyzji z dnia 15.01.2016 r. zdaniem tego Sądu zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że na mocy decyzji z dnia 11.12.2015 r., znak (...), pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu F. A. prawa do emerytury w tzw. obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na nieudowodnienie 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy oraz dlatego, że jako członek otwartego funduszu emerytalnego nie wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalny na dochody budżetu państwa. Z kolei decyzją z dnia 15.01.2016 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zmienił decyzję z dnia 11.12.2015 r. w zakresie w jakim odmawiała ubezpieczonemu prawa do emerytury w związku z brakiem wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa. Organ rentowy odmówił jednak ubezpieczonemu prawa do renty w związku z brakiem 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu meriti, bezspornym w okolicznościach niniejszej sprawy pozostawało, że łączny okres ubezpieczenia F. A. wyniósł 28 lat, 3 miesiące i 10 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 8 lat, 3 miesiące i 22 dni stażu pracy w warunkach szczególnych na dzień 01.01.1999 r. Poza sporem pozostawało również, że ubezpieczony pozostawał członkiem otwartego funduszu emerytalnego i dopiero w dniu 11.01.2016 r. wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Sąd Okręgowy podkreślił, że spór pomiędzy ubezpieczonym i organem rentowym dotyczył posiadania przez ubezpieczonego 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych wymaganego do uzyskania prawa do emerytury. W szczególności koncentrował się na zasadności nieuwzględnienia przez pozwanego okresu od dnia 02.05.1989 r. do 31.12.1993 r. kiedy pozostawał zatrudniony w Zakładzie Rolnym Skarbu Państwa w U., od 01.01.1994 r. do 31.05.1995 r. kiedy pracował w Gospodarstwie Rolnym (...) w U., od 01.11.1981 r. do 30.11.1987 r., gdy pracował w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J. Zakładzie Rolnym w J. oraz od 07.12.1987 r. do 30.04.1989 r. kiedy pracował w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w N. Zakład Rolny w B..

Sąd pierwszej instancji wskazał, że w świetle art. 184. ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r., poz. 887) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) wymagany okres składkowy i nieskładkowy, który w przypadku kobiet wynosi 20 lat i 25 w przypadku mężczyzn.

W świetle ust. 2 tegoż artykułu powyższa emerytura, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem organu rentowego, na dochody budżetu państwa. Warunkiem nabycia

uprawnień emerytalnych według art. 184 ustawy jest zatem również spełnienie przesłanki stażu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Sąd meriti wskazał, że za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 ustawy). Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do wcześniejszej emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (ust. 4 art. 32 ustawy). Dotychczasowymi przepisami były zaś przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8 poz. 43 ze zm.). Zgodnie z § 3 rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast w myśl § 4 ust. 1 pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd pierwszej instancji nadmienił, że w wykazie A w dziale III (W hutnictwie i przemyśle metalowym) pod pozycją nr 79 w/w rozporządzenia wymienione zostały prace wykonywane przy kuciu ręcznym w kuźniach przemysłowych oraz obsłudze młotów mechanicznych. Pomocniczo wskazał, że w zarządzeniu nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. (NK144-16/88) w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w dziale III pod poz. 79 podpunkt 1 wymieniono pracę kowala, a w podpunkcie 7 – kowala ręcznego. Z kolei w wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w dziale XIV prace różne pod poz. 12 ujęte zostały prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym.

Sąd meriti zwrócił uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i ugruntowanym orzecznictwem w postępowaniu przed sądem, okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem, mogą być ustalane innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi. Przenosząc powyższe regulacje na grunt rozpoznawanej sprawy Sąd ten zważył, iż odwołanie ubezpieczonego od decyzji z dnia 11.12.2015 r., znak (...), podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., gdyż bezspornie ubezpieczony na dzień wydania decyzji nie złożył wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa. Wniosek taki został złożony dopiero w dniu 11.01.2016 r. co spowodowało wydanie kolejnej decyzji przez organ rentowy z dnia 15.01.2016 r.

Przechodząc do oceny odwołania od drugiej z zaskarżonych decyzji Sąd Okręgowy zważył, iż ubezpieczony wykazał spełnienie wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie mu świadczenia emerytalnego, w tym ogólny okres ubezpieczenia w wymiarze ponad 25 lat, ponad 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych, osiągnięcie wymaganego wieku oraz pozostawanie członkiem otwartego funduszu emerytalnego i złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Sąd ten wskazał, że jego ocenie podlegała w pierwszej kolejności możliwość zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu od 01.11.1981 r. do 30.11.1987 r., kiedy pracował w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J. Zakładzie Rolnym w J..

W oparciu o akta osobowe ubezpieczonego Sąd pierwszej instancji ustalił, iż w świadectwie pracy ubezpieczonego jego stanowisko zostało określone jako kowal - mechanik. W umowie o pracę z dnia 01.11.1984 r. stanowisko

ubezpieczonego określono jako kowal + wykonywanie innych zleconych czynności przez kierownika, a także dopisane zostało innym długopisem stanowisko mechanik. Z kolei ze znajdujących się w aktach osobowych zaświadczeń z 15.03.1985 r., 01.08.1985 r., 28.03.1986 r., 15.04.1986 r. oraz angaży z dnia 09.09.1982 r., 02.09.1983 r., 28.02.1984 r. wynikało, że zajmował stanowisko wyłącznie kowala. Listy płac załączone do akt osobowych potwierdzały, że otrzymywał dodatek w postaci mleka. Świadkowie Z. S. oraz H. S. jednolicie zeznali, że w w/w okresie pracowali z ubezpieczonym oraz wyjaśnili, że ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kowal. Świadkowie podali, że do obowiązków ubezpieczonego należało kucie w ogniu lemieszki do pługów, zębów do bron i kultywatorów, zawiasów oraz innych elementów z metalu. Zeznali również, że ubezpieczony pracował ręcznie, a także przy pomocy młota mechanicznego. Odnosząc się do warunków panujących w kuźni podali, że panowały tam wysokie temperatury od paleniska, a zimą z uwagi na brak ogrzewania w pozostałych częściach było zimno. Powyższe okoliczności potwierdził ubezpieczony.

Mając na uwadze powyższe Sąd meriti uznał, iż ubezpieczony w w/w okresie rzeczywiście pracował jako kowal. Wobec istniejących rozbieżności w aktach osobowych ubezpieczonego, Sąd przypisał znaczącą rolę wyjaśnieniom świadków, które w połączeniu z dokumentami w postaci w/w angaży i zaświadczeń oraz faktu pobierania dodatku przyznawanego zazwyczaj za pracę w warunkach szczególnych, pozwoliły na jednoznaczne określenie wykonywanej przez ubezpieczonego pracy. Jednocześnie Sąd meriti zwrócił uwagę, iż ubezpieczony posiadał kwalifikacje do wykonywania zawodu kowala, bowiem ukończył szkołę zawodową w tym zawodzie i posiadał doświadczenie zdobyte u poprzedniego pracodawcy. Z tych też powodów Sąd Okręgowy uznał, iż ubezpieczony wykonywał wymienioną w wykazie A w dziale III (W hutnictwie i przemyśle metalowym) pod pozycją nr 79 w/w rozporządzenia pracę wykonywaną przy obsłudze młotów oraz ręcznej obróbce na gorąco jako kowal. Łącznie okres ten wyniósł 6 lat i 1 miesiąc.

Przechodząc do oceny kolejnego okresu pracy ubezpieczonego, tj. od 07.12.1987 r. do 30.04.1989 r., kiedy był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w N. Zakładzie Rolnym w B., Sąd pierwszej instancji uznał, iż również ten okres pracy podlegał zaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych. W świadectwie pracy ubezpieczonego co prawda wskazano, iż pracował on na stanowisku kowal - mechanik. Jednak przesłuchani w sprawie świadkowie, S. K. oraz Z. F., jednoznacznie wyjaśnili, że ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako kowal. Świadkowie podali, że w zakres obowiązków ubezpieczonego wchodziło rozpalenie paleniska i kucie różnych przedmiotów, tj. lemieszki, brony, zawiasy, okuwanie przyczep oraz spawanie. Wskazali również, że wszystkie czynności wykonywał ręcznie, a w kuźni panowały wysokie temperatury. Powyższe okoliczności potwierdził ubezpieczony, który podał, iż rzeczywiście niektóre elementy wymagały spawania, a także wskazał, iż w okresie letnim czasami przykręcał pewne elementy maszyn rolniczych po ich obróbce w kuźni, co zajmowało mu od 5 do 10 minut. Jednak czynności te miały charakter wyjątkowy, a pracy w samej kuźni było tak dużo, że czasami pracował po 12 godzin dziennie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, z treści zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że również tym okresie ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kowala, która ze względu na zakres jego obowiązków stanowiła niewątpliwie pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu wyżej wskazanych przepisów. Sąd nie znalazł podstaw do odmowy wiarygodności zeznań świadków albowiem ubezpieczony ponadto miał wszelkie kwalifikacje do pracy w zawodzie kowala, jako że ukończył szkołę zawodową w zawodzie kowala oraz doświadczenie długoletnie na tym stanowisku.

Jednocześnie Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że prace przy wykonywaniu napraw maszyn rolniczych w kuźni wymagały niekiedy wykonania prac spawalniczych. Spawanie zatem stanowiło konieczny element całego zadania świadczonego w ramach pracy w szczególnych warunkach. W wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w dziale XIV, prace różne, pod poz. 12 ujęte zostały prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, a ubezpieczony od 01.07.1988 r. posiadał uprawnienia do wykonywania pracy spawacza. Kwestia dopuszczalności zaliczania różnych prac w ramach dobowego wymiaru czasu pracy do uprawnień emerytalnych w wieku obniżonym była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 27 stycznia 2012 r., II UK 103/11.

Sąd Najwyższy przyjął tamże, że „pracownik, który u jednego pracodawcy w tym samym czasie (okresie) wykonywał różne rodzaje pracy w szczególnych warunkach (wymienione w załączniku do rozporządzenia z 8 lutego 1983 r. – wykaz A), stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie powinien być pozbawiony uprawnienia do zaliczenia tego okresu do zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaganego do emerytury na podstawie art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS”. Pracownik, który wykonywał łącznie różne rodzaje pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jest uprawniony do zaliczenia tego okresu do zatrudnienia

w szczególnych warunkach, wymaganego do wcześniejszej emerytury (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12.02.2013 r., III AUa 1386/12, Lex nr 1289750, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 12.02.2013 r., III AUa 2119/12, Lex nr 1294741). W konsekwencji, zdaniem Sądu meriti, w przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że praca ubezpieczonego była wykonywana w warunkach szczególnych.

Wobec powyższych rozważań Sąd Okręgowy ustalił, iż podlegające zaliczeniu okresy pracy ubezpieczonego łącznie z bezspornym okresem pracy w warunkach szczególnych wynosi co najmniej 15 lat, 9 miesięcy i 16 dni.

Z uwagi na powyższe, Sąd pierwszej instancji odstąpił od badania kolejnych okresów. Niemniej jednak, jedynie na marginesie zaznaczył, iż w jego ocenie, nie mogły one zostać uwzględnione z uwagi na brak, poza wyjaśnieniami ubezpieczonego, jakichkolwiek dowodów potwierdzających, że pracował on jako spawacz albo kowal. W przeważającej części dokumentów jego stanowisko określone zostało jako robotnik, a ubezpieczony nie wskazał żadnych świadków, którzy mogliby potwierdzić jego twierdzenia.

Mając na uwadze, że wiarygodność dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach osobowych ubezpieczonego nie została podważona przez pozwanego, zatem również Sąd Okręgowy uznał ją za miarodajną dla dokonania ustaleń w niniejszej sprawie. Sąd ten dał wiarę zeznaniom świadków jako spójnym i logicznym. W tym zakresie Sąd pierwszej instancji miał na uwadze, że świadkowie pracowali z ubezpieczonym, widzieli go przy wykonywanej pracy oraz szczegółowo opisali czynności ubezpieczonego. Jednocześnie Sąd meriti uznał za wiarygodne przesłuchanie ubezpieczonego w charakterze strony. Zeznania ubezpieczonego były bowiem logiczne i zgodne z zeznaniami świadków i dokumentami. Organ rentowy w żaden sposób nie kwestionował powyższych dowodów.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż za okres pracy w warunkach szczególnych może zostać uznany nie tylko okres, który został wskazany w świadectwie pracy jako praca w warunkach szczególnych. Decydujące bowiem znaczenie ma charakter i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem nazwy stanowiska pracy określonej w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Jak bowiem zauważył Sąd Najwyższy – określanie dla celów emerytalnych stanowisk pracy jako „pracy wykonywanej w szczególnych warunkach” w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie należy do kompetencji pracodawcy (vide: wyrok z dnia 22 czerwca 2005 r., sygn. akt I UK 351/04, OSNP 2006/5-6/90).

W konsekwencji, Sąd meriti stwierdził, iż ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki, od których uzależnione jest przyznanie prawa do emerytury. Posiada bowiem wymagany okres ubezpieczenia oraz staż pracy w warunkach szczególnych, jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego i złożył odpowiedni wniosek oraz ukończył wymagany wiek 60 lat.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie ubezpieczonego, przyznając mu prawo do emerytury od 11 stycznia 2016 r., czyli od dnia kiedy spełnił on ostatnią przesłankę nabycia prawa do emerytury, tj. złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się organ rentowy, zaskarżając je co do punktu II i zarzucając mu:

- naruszenie przez błędną wykładnię art. 184 ust.1 pkt 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) w związku § 1 ust. 1, § 2 ust. 1 i 2, § 4 ust. 1 pkt 3, § 19 ust. 1 i 2, wykaz A Dział III poz. 79 oraz wykaz A Dział XIV poz. 12 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.), poprzez przyjęcie, że ubezpieczony nabył prawo do wykonywania pracy przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach, podczas gdy warunku tego nie spełnił, a tym samym przyjęcie, że wykonywanie przez ubezpieczonego pracy kowala w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J. Zakładzie Rolnym w J. w okresie od 01.11.1981 r. do 30.11.1987 r. oraz pracy kowala spawacza w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w N. Zakładzie Rolnym w B. w okresie od 07.12.1987 r. do 30.04.1989 r. jest zatrudnieniem w warunkach szczególnych;

- naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 227 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dowolnej, a nie swobodnej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w wyniku błędnego przyjęcia, że ubezpieczony wykazał sporne okresy zatrudnienia, tj. w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J. Zakładzie Rolnym w J. w okresie od 01.11.1981 r. do 30.11.1987 r. oraz w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w N. Zakładzie Rolnym w B. w okresie od 07.12.1987 r. do 30.04.1989 r. jako pracy w szczególnych warunkach na stanowisku kowala oraz kowala spawacza, w sytuacji gdy takich podstaw nie było – w tym zakresie: pominięcie istotnej treści dowodów w postaci: świadectwa pracy wystawionego przez Agencję Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w B. z dnia 26.05.2014 r., świadectwa pracy wystawionego przez PGR z dnia 17.04.1989 r. wskazujących na zajmowane przez ubezpieczonego stanowiska kowala - mechanika i oparcie zaskarżonego wyroku na zeznaniach świadków Z. S., H. S. oraz S. K. i Z. F., pozostających w sprzeczności z treścią ww. dokumentacji pracowniczej, co skutkowało nierozpoznanie przez Sąd istoty sprawy, które to uchybienia miały istotny wpływ na jej wynik.

Wskazując na powyższe, organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt. II i oddalenie odwołania ubezpieczonego od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 15 stycznia 2016 r., znak (...), oraz o zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Zdaniem organu rentowego, nie ma podstaw do tego, aby zaliczyć ubezpieczonemu do czasu wykonywania pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J. Zakładzie Rolnym w J. w okresie od 01.11.1981 r. do 30.11.1987 r. oraz w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w N. Zakładzie Rolnym w B. w okresie od 07.12.1987 r. do 30.04.1989 r. W świetle załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a ściślej rzecz ujmując, w jego wykazie A Dział III W hutnictwie i przemyśle metalowym, poz. 79, do prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego zalicza się prace – kucie ręczne w kuźniach przemysłowych oraz obsługę młotów mechanicznych.

Apelujący wskazał, że rodzaj pracy, na jaką powołuje się Sąd, tj. prace na stanowisku kowala, umiejscowione zostały jedynie w dziale dotyczącym prac wykonywanych w hutnictwie i przemyśle metalowym. Ponad wszelką wątpliwość Państwowe Gospodarstwo Rolne w J. Zakład Rolny w J. oraz w Państwowe Gospodarstwo Rolne w N. Zakład Rolny w B. nie należały do sektora hutnictwa i przemysłu metalowego. W ocenie apelującego nawet gdyby przyjąć, że przeprowadzone przez Sąd postępowanie wykazało, że wnioskodawca wykonywał w spornym okresie prace kowala, to przywołane przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie dotyczą odwołującego.

Organ rentowy podkreślił, że stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 czerwca 2010 r., sygn. akt II UK 21/10. Takie samo stanowisko zajął ponownie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 maja 2011 r. III UK 174/10. Analogiczną argumentację Sąd Apelacyjny w Łodzi zawarł w wyroku z dnia 6 czerwca 2012 r., sygnatura akt III AUa 46/12, dotyczącym zaliczenia do prac w szczególnych warunkach pracy na stanowisku kowala.

Zdaniem apelującego, mając powyższe na względzie, brak jest podstaw do zakwalifikowania pracy odwołującego na stanowisku kowala w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J. Zakład Rolny w J. oraz w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w N. Zakład Rolny w B., gdyż nie była to praca wykonywana w kuźni przemysłowej ani w przemyśle metalowym, a jak zeznali świadkowie: Z. S. i H. S. wnioskodawca wykonywał prace kowalskie w warsztacie kowalskim, w prowizorycznych warunkach, polegające na kuciu lemieszki do pługów, zawiasów, a zimą na naprawianiu bron i kultywatorów i wszystkiego, co trzeba było wykuć w metalu i w ogniu.

Organ rentowy wskazał również, że w sprawie zeznawali świadkowie S. K. i Z. F., którzy potwierdzili, że ubezpieczony w okresie zatrudnienia w Zakładzie Rolnym w B. pracował w charakterze kowala, a jego praca w kuźni polegała na rozpaleniu paleniska i kuciu różnych przedmiotów takich jak: lemieszki, brony, zawiasy, okuwaniu przyczep, spawaniu.

Skarżący powołał się na orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Łodzi III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, który w wyroku z dnia 9 maja 2013 r., sygn. akt III AUa 1305/12 wskazał, że praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (...) Przyznając zatem rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. zasadniczą rolę w kwalifikowaniu prac w szczególnych warunkach apelujący podkreślił, że w świetle przepisów wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia, wyodrębnienie prac ma charakter stanowiskowo-branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach, uprawniające do obniżonego wieku emerytalnego Taki sposób kwalifikacji prawnej prac nie jest przypadkowy, albowiem specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu i branż determinuje charakter świadczonych w nich prac oraz warunki w jakich są wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie jest zatem możliwe dowolne i swobodne wiązanie konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10).

Organ rentowy nie zaakceptował poglądu Sądu, że praca kowala oraz praca spawacza, w odniesieniu do czynności wykonywanych przez ubezpieczonego w PGR ZR uzasadnia uznanie jej za wykonywaną w warunkach, szczególnych, ponieważ prace kowalskie w warsztacie kowalskim, w prowizorycznych warunkach znacząco różnią się od pracy polegającej na kuciu ręcznym w kuźniach przemysłowych, a sporadyczne spawanie jako element naprawy maszyn rolniczych nie może być porównywane z pracami przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym, atomowodorowym, wymienionym w Dziale XIV Prace różne cytowanego rozporządzenia.

Zdaniem apelującego, taki stan rzeczy pozwala na stwierdzenie, że ubezpieczony nie wykazał spełnienia warunku 15 lat okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, o jakim mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 i 2, art. 32 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U. z 2015 r. poz. 748 ze zm.) i w § 1 ust. 1, § 2 ust. 1 i 2, § 4 ust. 1 pkt 3, § 19 ust. 1 i 2, wykazie A Dział III poz. 79 oraz Dział XIV poz. 12 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.), a który to warunek jest niezbędny do nabycia przez ubezpieczonego prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania w obu instancjach.

Zdaniem wnioskodawcy, sąd prawidłowo zinterpretował i zastosował przepisy prawa oraz kompleksowo ocenił dowody zgromadzone w sprawie. Nadmieniał, że zarówno w Zakładzie Rolnym w J. jak i w Zakładzie Rolnym (...) pracował jako kowal w bardzo trudnych i uciążliwych warunkach. W kuźni panowała bardzo wysoka temperatura oraz hałas powodowany przez młot oraz dmuchawę podtrzymującą ogień na palenisku. Kucie odbywało się przy pomocy młota mechanicznego oraz ręcznie. Dodatkową uciążliwością było duże zadymienie w kuźni, spowodowane brakiem należytej wentylacji (palenisko było opalane koksem i węglem).

W ocenie ubezpieczonego, na uwagę zasługuje fakt, że zarządzenie nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w wykazie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, w poz. 79 wymienia stanowisko między innymi kowala oraz kowala ręcznego.

Mając zatem powyższe na względzie, wyrok powinien być utrzymany a apelacja pozwanego oddalona.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona i doprowadziła do zmiany zaskarżonego wyroku.

Na wstępie podkreślić należy, że obecnie sąd odwoławczy nie ogranicza się do kontroli sądu pierwszej instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a kontrolując prawidłowość zaskarżonego orzeczenia, pełni również funkcję sądu merytorycznego, który rozpoznając sprawę od początku, może uzupełnić materiał dowodowy lub powtórzyć już przeprowadzone dowody, a także poczynić samodzielnie ustalenia na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny dokonał ponownej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i na tej podstawie uznał, iż w trakcie zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J. Zakładzie Rolnym w J. w okresie od 1 listopada 1981 r. do 30 listopada 1987 r. oraz w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w N. Zakładzie Rolnym w B. w okresie od 7 grudnia 1987 r. do 30 kwietnia 1989 r. ubezpieczony F. A. nie wykonywał prac kowalskich w hutnictwie i przemyśle metalowym, wskazanych w wykazie A, dziale III, poz. 79 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Sąd odwoławczy podzielił natomiast dokonaną przez Sąd pierwszej instancji ocenę pozostałych spornych okresów zatrudnienia F. A., tj. w Zakładzie Rolnym Skarbu Państwa w U. w okresie od 2 maja 1989 r. do 31 grudnia 1993 r. oraz w Gospodarstwie Rolnym (...) w U. w okresie od 1 stycznia 1994 r. do 31 maja 1995 r. Okresy te nie mogły zostać uwzględnione z uwagi na brak – poza wyjaśnieniami ubezpieczonego – jakichkolwiek dowodów potwierdzających, że pracował on wówczas jako spawacz albo kowal. W przeważającej części dokumentów dotyczących wskazanych wyżej okresów, stanowisko zajmowane przez F. A. określone zostało jako robotnik, a ubezpieczony nie wskazał żadnych świadków, którzy mogliby potwierdzić jego twierdzenia.

Przechodząc do zasadniczych rozważań merytorycznych w pierwszej kolejności podkreślić należy, że wcześniejsza emerytura jest instytucją wyjątkową, określającą szczególne uprawnienia uprzywilejowanego kręgu podmiotów, stąd wymaga ścisłej wykładni. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lutego 2012 r., I UK 276/11 (LEX nr 1313671) stwierdził, iż „przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych, a zatem nie można ich poddawać ani wykładni rozszerzającej, ani zwężającej, modyfikującej wyczerpująco i kazuistycznie określone przez ustawodawcę uprawnienia do świadczeń”. Sąd Apelacyjny powyższe stanowisko w pełni akceptuje.

Ponadto wskazać należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym uzasadnione jest różnicowanie uprawnień ubezpieczonych w zależności od tego, do jakiej gałęzi przemysłu należał zakład pracy, w którym wykonywana była praca w warunkach szczególnych. Wyodrębnienie prac w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. ma charakter ściśle stanowiskowo-branżowy i taki też charakter musi zostać zachowany w ścisłej wykładni tych przepisów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 27 stycznia 2012 r., II UK 103/11, LEX nr 1130388; z dnia 14 listopada 2013 r., II UK 133/13, LEX nr 1399913; z dnia 9 listopada 1999 r., II UKN 187/99, OSNAP 2001/4/121; z dnia 16 sierpnia 2005 r., I UK 378/04, OSNP 2006/13-14/218; z dnia 23 października 2006 r., I UK 128/06, OSNP 2007/23-24/359). Przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji, jako pracy w szczególnych warunkach. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym

lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest zatem bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki (por. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 20/09, LEX nr 515698; z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067; z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638; z dnia 14 marca 2013 r., I UK 547/12, OSNP 2014/1/11 czy wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 6 marca 2013r., sygn. III AUa 787/12, LEX nr 1312097).

Sąd Najwyższy wielokrotnie podkreślał w orzecznictwie, że podział, jaki istnieje w wykazie A, a mianowicie na poszczególne branże gospodarki (m.in. przemysłu, rolnictwa) ma istotne znaczenie i nie można ani wybiórczo, ani dowolnie, a przez to z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2016 r., I UK 218/15, LEX nr 2108499, z dnia 19 marca 2012 r., II UK 166/11, LEX nr 1171002, z dnia 19 maja 2011 r., III UK 174/10, LEX nr 901652; z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638 oraz z dnia 23 lutego 2010 r., II UK 188/09, LEX nr 590237, z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż Sąd Okręgowy błędnie zakwalifikował pracę wykonywaną przez ubezpieczonego F. A. na stanowisku kowala jako wykonywaną w szczególnych warunkach. Pracą w szczególnych warunkach jest bowiem kucie ręczne w kuźniach przemysłowych oraz obsługa młotów mechanicznych, które to prace wymienione zostały pod poz. 79 (w części zatytułowanej „Prace różne w hutnictwie i w przemyśle metalowym”) w dziale III („W hutnictwie i przemyśle metalowym”) wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Ubezpieczony w spornych okresach pozostawał zatrudniony w Państwowych Gospodarstwach Rolnych, których to gospodarstw nie można zakwalifikować jako należących do hutnictwa ani przemysłu metalowego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zebrany w sprawie materiał dowodowy nie dostarczył również podstaw do przyjęcia, że uciążliwość i szkodliwość pracy jaką wykonywał ubezpieczony zatrudniony na stanowisku kowala w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J. Zakładzie Rolnym w J. oraz w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w N. Zakładzie Rolnym w B. była taka sama czy porównywalna z pracą kowala wykonywaną w hutnictwie czy przemyśle metalowym. Jak wynika z zeznań świadków, ubezpieczony wykonywał prace kowalskie w warsztacie kowalskim, w prowizorycznych warunkach, polegające m.in. na kuciu lemieszów do pługów, zawiasów, zaś zimą na naprawianiu broni i kultywatorów oraz wszystkiego, co trzeba było wykuć w metalu i ogniu. Nie ulega zatem wątpliwości, że kuźnia, w której pracował ubezpieczony, nie była kuźnią przemysłową w rozumieniu powołanych wyżej przepisów rozporządzenia z 1983 r.

Sąd Okręgowy z P. w wyroku z dnia 17 kwietnia 2014 r., VII U 264/14 (Legalis nr 1349011) wskazał, że kuźnia przemysłowa to zakład produkcyjny, często stanowiący wyodrębnioną część organizacyjną zakładu przemysłowego, wykonujący elementy techniczne na potrzeby danego typu zakładu, w którym proces produkcyjny następuje etapami, a praca przebiega przy pomocy urządzeń mechanicznych obsługujących stanowiska pracy. Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, kuźnia, w której pracował ubezpieczony nastawiona była na działalność pomocniczą w rolnictwie – zajmowała się produkcją oraz naprawą elementów (stad określenie stanowiska wnioskodawcy: kowal-mechanik) m.in. do budynków gospodarczych (zawiasy) oraz do maszyn rolniczych (lemiesz, brony). Nie stanowiła ona elementu większego zakładu przemysłowego, nie prowadziła też produkcji wyłącznie dla potrzeb produkcyjnych takiego zakładu, zaś sama produkcja prowadzona w kuźni nie miała charakteru seryjnego, dlatego też kuto w niej różne przedmioty. Praca w kuźni nie była zmechanizowana, był to mały, prowizoryczny warsztat, zajmujący się wykonywaniem usług kowalskich. Wobec powyższego, praca ubezpieczonego wykonywana w kuźni w ramach Państwowych Gospodarstw Rolnych nie mogła być uznana za wykonywaną „W hutnictwie i przemyśle metalowym”.

W tym miejscu wskazać należy również, iż w świadectwie pracy ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J. Zakładzie Rolnym w J. jego stanowisko pracy określone zostało jako „kował - mechanik”, co więcej, w umowie o pracę z dnia 1 listopada 1984 r. stanowisko ubezpieczonego określono jako „kował + wykonywanie innych zleconych czynności przez kierownika”, a także dopisane zostało innym długopisem stanowisko

„mechanik”. W związku z powyższym przypomnieć należy raz jeszcze, że z uwagi na to, iż prawo do emerytury w wieku obniżonym jest instytucją wyjątkową, konieczna jest ścisła, nierozszerzająca interpretacja przepisów uprawniających do przyznania tego świadczenia. Biorąc zatem pod uwagę literalne brzmienie § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. uznać należy, że nawet w przypadku jednoczesnego wykonywania prac wymienionych w załączniku do tego rozporządzenia z pracami w nim niewymienionymi – również w sytuacji, gdy stosunek tych prac jest nieproporcjonalnie wysoki na rzecz tych pierwszych – wykluczona jest możliwość uznania takiej pracy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, jako, że nie była ona wykonywana stale, w pełnym wymiarze czasu pracy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 18 września 2012 r., III AUa 480/12, LEX nr 1220778). Zatem, gdyby nawet hipotetycznie przyjąć, że w niniejszej sprawie ubezpieczony faktycznie w spornym okresie wykonywał pracę jako kowal w kuźni przemysłowej, to w sytuacji wykonywania w ramach czasu pracy dodatkowych czynności jako mechanik – a więc czynności znajdujących się poza zakresem normowania rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. – nie można przyjąć, że praca w warunkach szczególnych była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, tym samym zachodzi przesłanka negatywna przyznania prawa do emerytury w wieku obniżonym.

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego, całokształt materiału dowodowego sprawy z akt osobowych i zeznań świadków nie wykazał, aby ubezpieczony w trakcie zatrudnienia w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w J. Zakładzie Rolnym w J. w okresie od 1 listopada 1981 r. do 30 listopada 1987 r. oraz w Państwowym Gospodarstwie Rolnym w N. Zakładzie Rolnym w B. w okresie od 7 grudnia 1987 r. do 30 kwietnia 1989 r. wykonywał prace kowalskie w hutnictwie i przemyśle metalowym, wskazane w wykazie A, dziale III, poz. 79 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. W przedmiotowej sprawie nie było zatem podstaw, by ustalić pracę F. A. w szczególnych warunkach w rozmiarze co najmniej 15 lat, tym samym nie zostały spełnione wszystkie przesłanki niezbędne do uzyskania przez niego prawa do wcześniejszej emerytury, o których stanowi art. 184 i art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) w zw. z § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W konsekwencji powyższego, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekając co do istoty sprawy, zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie ubezpieczonego (punkt 1).

O kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie przepisu art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu), przy czym Sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji (art. 108 § 1 k.p.c.). Do celowych kosztów postępowania organu rentowego należy koszt ustanowienia zastępstwa procesowego w wysokości wynikającej z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804) – § 10 ust. 1 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 tego rozporządzenia (punkt 2).

SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka SSO (del.) Gabriela Horodnicka-

Stelmaszczuk